

3 1761 08162212 8

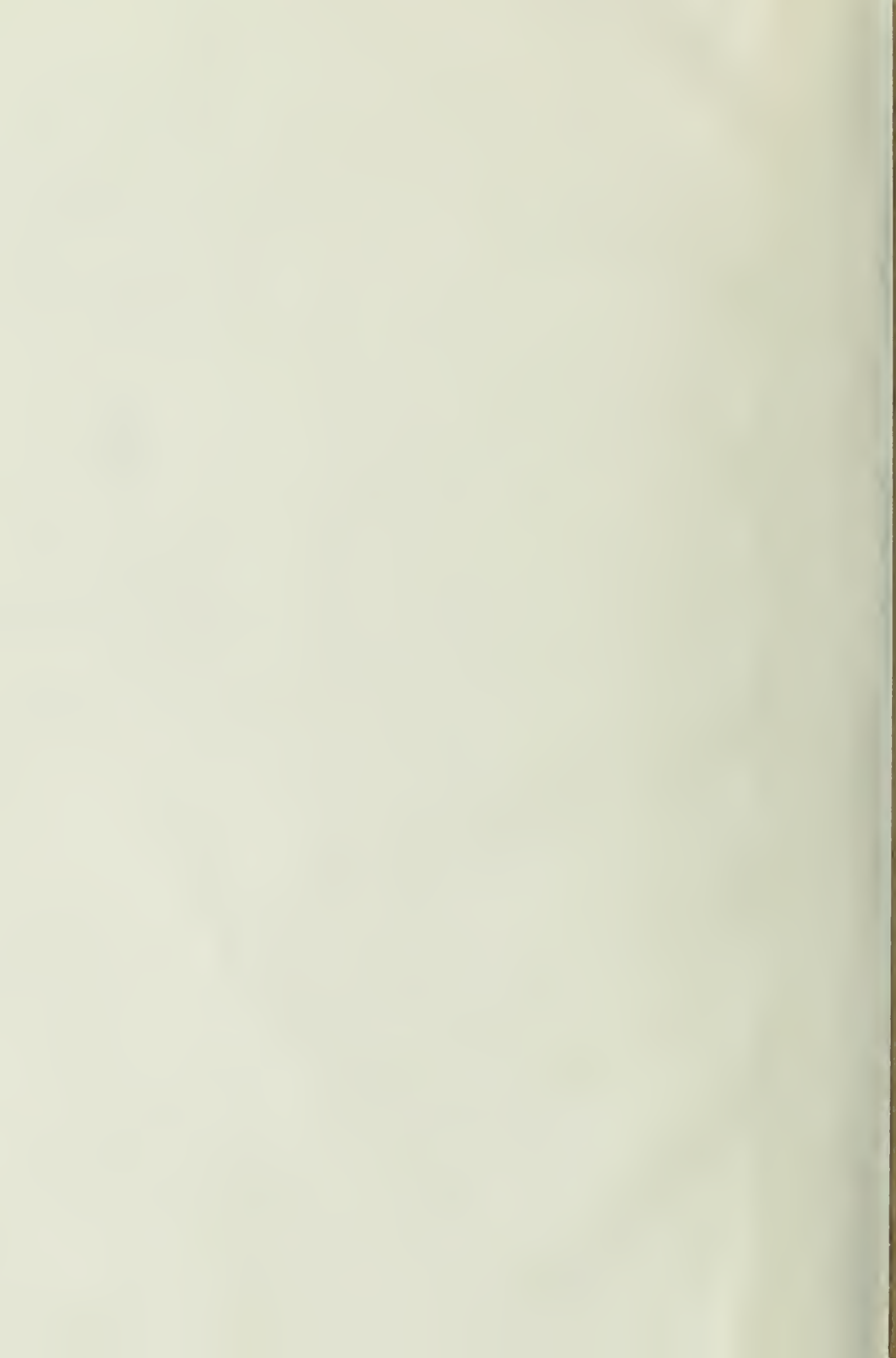
E
467
P64
1918
C.1
ROBA

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
by
Mrs. Angela Dragan-Dima

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

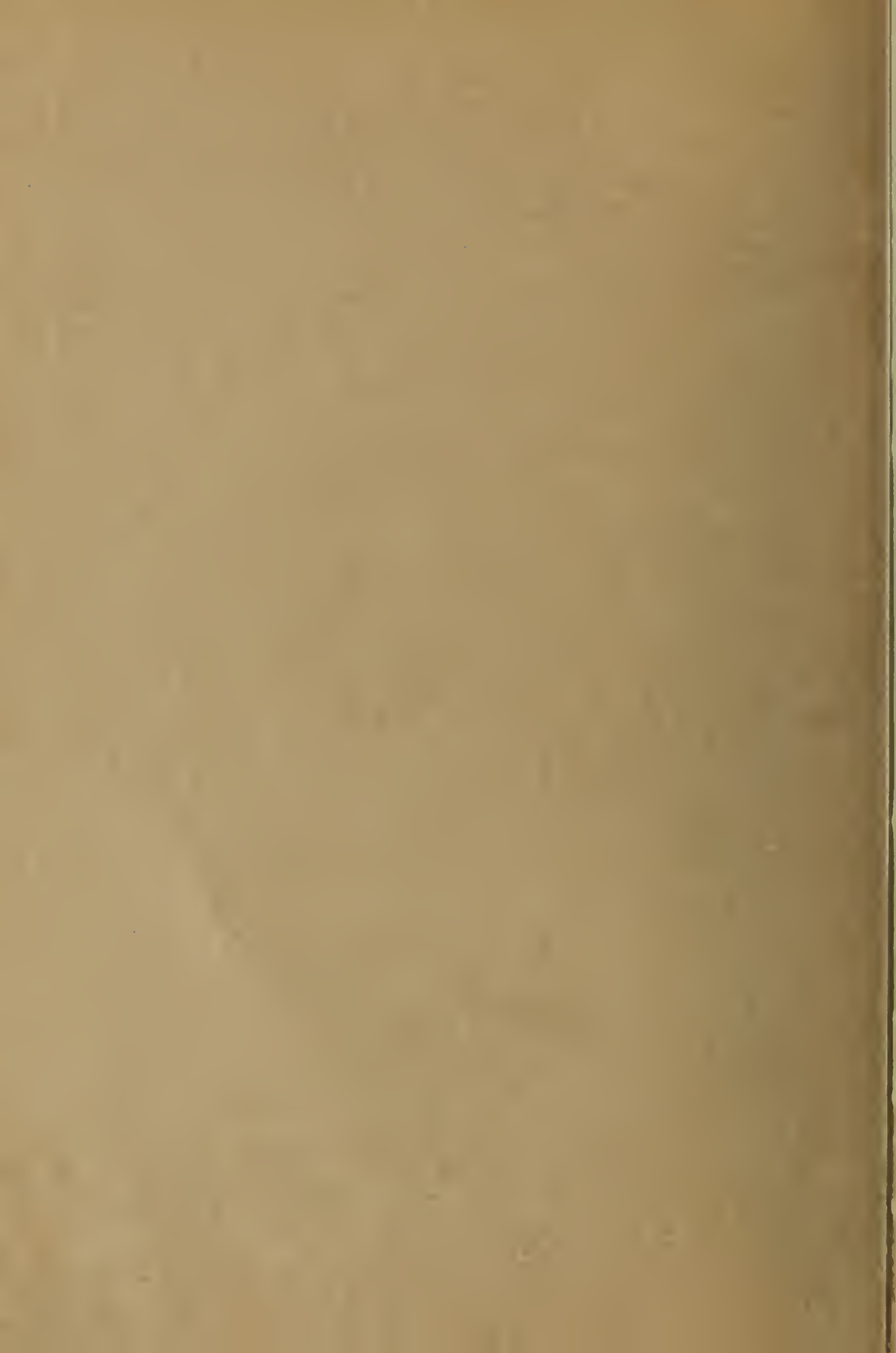

97
O SCURTA REPRIVIRE ASUPRA
ISTORIEI STATELOR UNITE

CAPITAN NICOLAE DUNCA
si
MAJOR GHEORGHE POMUTIU
IN RAZBOIUL CIVIL
1861—1865

DE PREOTUL I. PODEA
ADM. PROTOPOPESC

ORI CE REPRODUCERE, OPRITA.

**O SCURTA REPRIVIRE ASUPRA
ISTORIEI STATELOR UNITE**

Asociatia Culturala Romana
BIBLIOTECA
CAMPULUI ROMANESC

CAPITAN NICOLAE DUNCA
si
MAJOR GHEORGHE POMUTIU
IN RAZBOIUL CIVIL
1861—1865

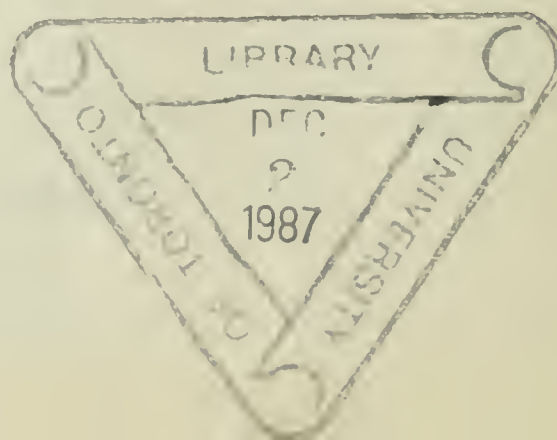
DE PREOTUL I. PODEA
ADM. PROTOPOPESC

ORI CE REPRODUCERE, OPRITA.

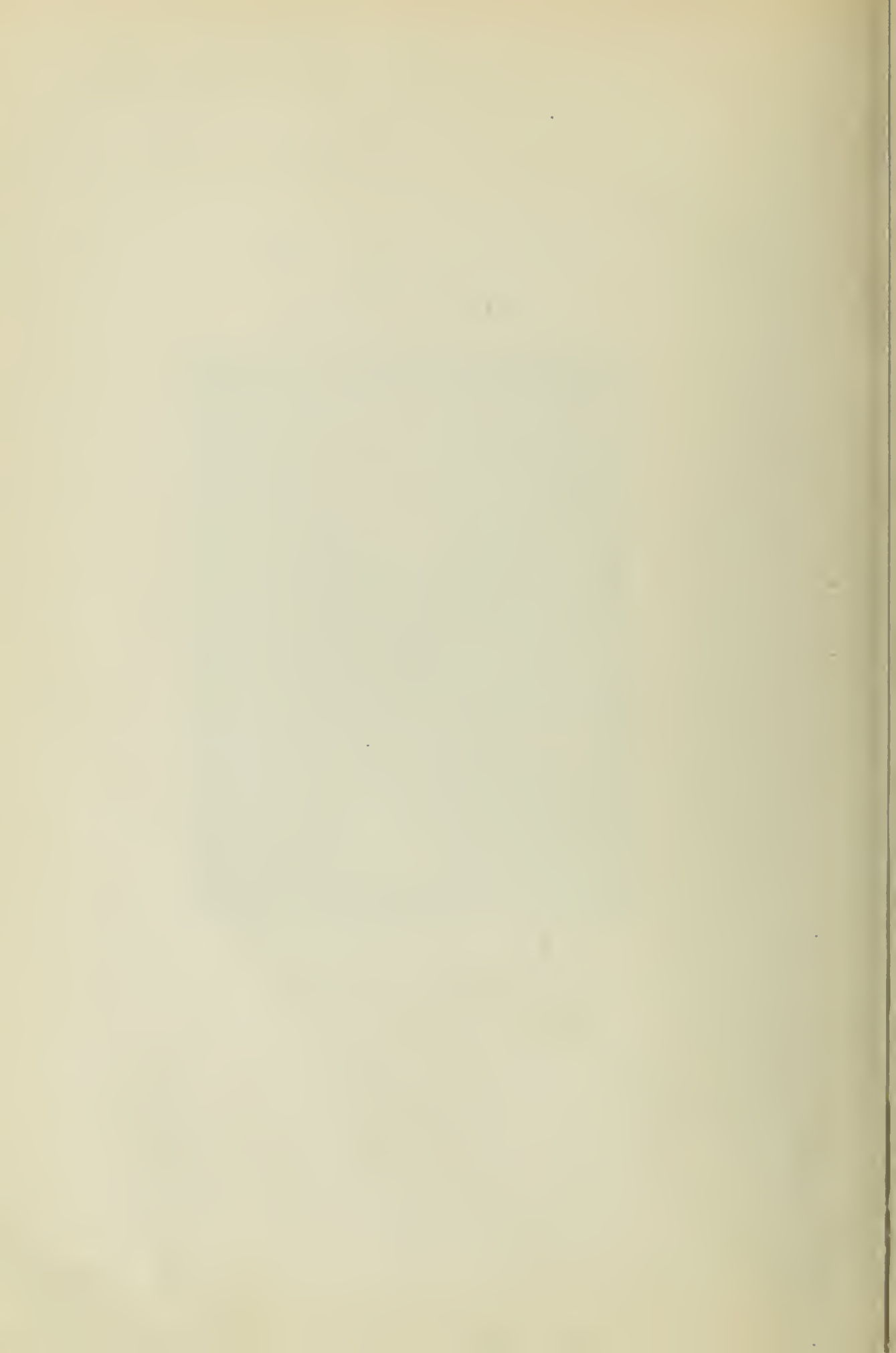
CEZAR TEODORESCU
- 10.041 Inkster Rd
LIVONIA / Mich. - USA

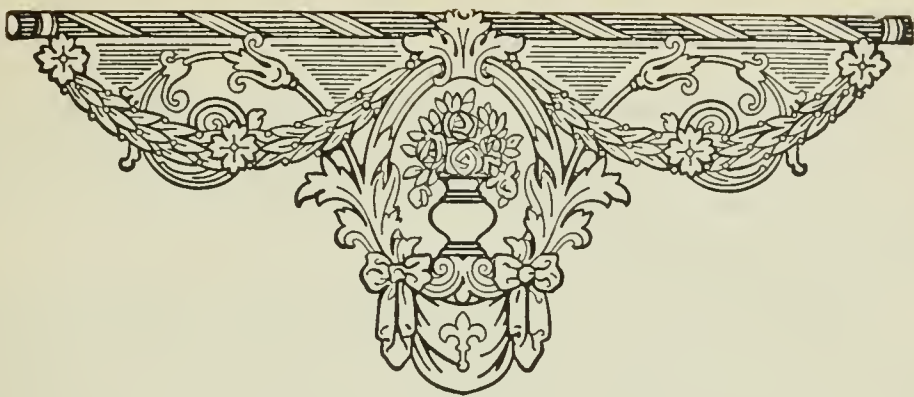

CRISTOPHOR COLUMBUS
descoperitorul Americii

Asociația Civilă Română
BIBLIOTECĂ
CAMPULUI ROMANESC

ISTORIA STATELOR UNITE PE SCURT.

1. Descoperirea Americii.

Înainte de asta cu 427 de ani nu era lumea așa cum este astăzi. Nu era telefonul nici telegraful ca să răspândească în toată lumea, cu iuțeala fulgerului nici întâmplările cele mai de seamă, necum toate nimicurile, cum să întâmplă acum.

Dar înainte cu 427 de ani nu erau nici gazete regulate cum sunt astăzi. Nu era nici măcar poștă de dai doamne, ca să poarte veștile fie și mai rar, dela un capăt de lume la altul. O carte, pe atunci însemna o avere și nu orice muritor se putea mândri cu cărți sau cu scrisori. De aceea și vestea despre descoperirea Americii s'a lățit foarte anevoios, cu atât mai anevoios, cu cât, descoperirea Americii a pricinuit niște învățături, cari se împotriveau cu credința și învățăturile vremilor acelora.

Mai sunt și astăzi oameni, mai cu seamă între bătrâni, cari își închipuiesc ceriul ca o piele întinsă și arcuită pe patru stâlpi în cele patru colțuri ale pământului. Soarele și-l închipuiesc ca o lampă mare care în fiecare dimineață răsare de sub pământ și seara se ascunde în mare; iar pământul îl cred de o formă de masă oablă care plutește pe mări. Cei mai tineri învață însă în școală, că nu e așa; că pământul e rotund; că se învâрте în jurul osiei sale și în jurul soarelui; că soarele stă pe loc și că și alte planete cerești sunt tot ca pământul, care încă a fost cândva luminos.

Dar înainte cu vre-o 400 de ani nu era ertata nici cum, să crezi, sau să spui una ca asta. Câțiva oameni învățați cari au cutezat totuși să' și spună părerile lor, au plătit cutezanța cu moartea.

Columbus încă era unul dintre acei bărbați, care nu numai că credea dar știa să și dovedească că pământul e rotund. Și a voit să dovedească și cu pilda, că plecând dela un anumit punct, tot în spre apus sau tot în spre răsărit, la urma urmelor ajungi tocmai de unde ai plecat.

India era pe vremea ceea țara poveștilor. Era undeva departe... departe la răsărit. Numai cei mai vestiți corăbieri își încercau norocul cu India, de unde se întorceau cu aur, argint și petri scumpe.

Columbus încă era stăpânit de dorul, să ajungă în India. Dar el judeca așa: dacă pământul e rotund fie că pleci spre răsărit, fie că pleci spre apus, tot acolo trebuie să ajungi. Și cine știe dacă nu cumva drumul spre apus e mai scurt decât cel spre răsărit.

Cristofor Columbus a fost născut din o veche familie italiană, cu toate acestea nu cu ajutoriul fraților săi, ci cu ajutoriul streinilor și-o făcut vestitul său drum de descoperire.

În anul Domnului 1492 în ziua a treia din luna a opta a plecat Columbus cu trei corăbii peste valurile Oceanului Atlantic ca să ajungă în India. Pe drum a avut foarte mult de suferit nu numai din pricina vânturilor, cari împedecau mersul corăbiilor mâunate cu mâna — nefiind pe atunci vapoară cu aburi — ci și din pricina lipsei de hrană. Într-o vreme s'au reșculat contra lui chiar și matrozii, și era cât pe aci să'l omoare și să'l arunce în valurile mării. Șasezeci și nouă de zile și tot atâtea nopți au mânat luntrile neconținut, pân'ce au zărit primadată uscatul. Mare i-a însă mirarea și amăgirea, când, în locul vestitelor orașe și bogății, a dat de niște oameni sălbatici de culoare arămie pe cari i-a numit Indieni. Pentrucă Columbus și după

descălecarea sa pe pământul Americii, trăia tot în credință, că el a ajuns în India. De aici, numirea: Indieni.

De trei ori a făcut drumul acesta și de și a descălecat tot în alte parti pe țărmurii Americii, totuși i-a fost cu neputință să afle bogățiile Indiei.

Intors a treia oră în Spania aproape cu nimica regele, care a dat banii pentru alcătuirea carăbiilor și acoperirea cheltuelilor s'a mâniat foc și l-a aruncat în închisoare. Astfeliu și'a încheiat viața Columbus, unul dintre cei mai mari oameni ai lumii și poate, cel mai mare binefăcător al omenimei. A murit sărac, mâhnit și sdrobit între pereții temniței.

Au început a merge și alții pe urma lui Columbus, după ce pământul descoperit de el, s'a făcut cunoscut mai multora. Au prins a vrobi și despre aceea că, cine e cel dintâi descoperitor? Și sa făcut lui Columbus și aceasta nedreptate, că noua țară nu s'a botezat cu numele lui, ci i s'a dat numele de America, după un anumit Ameringo, despre care multă vreme s'a susținut că ar fi descoperitorul Americii. Vrednicia lui Columbus s'a recunoscut numai târziu după moarte, cum se întâmplă de regulă cu toți bărbații cei mari.

2. Cum s'au făcut Englezii stăpâni pe America?

Lăținduse vestea despre America, au început tot mai mulți și tot în cete mai mari să'și încerce norocul peste Ocean.

Intâi Șpanolii au fost ceice au cutreerat toate colțurile Americii. Lor le-au urmat Olandezii și Francezii apoi celelalte popoară din Apusul Europei.

Ceice se sbăteau mai mult pentru dreptul de stăpânire au fost Șpaniolii. Și totuși nu ei ci Englezii au ajuns stăpâni, și limba engleză limbă de stat.

Sir Walter Raleigh e numele celui isteț englez în capul căruia s'a zemislit ideia elcătuirii unei noi țări și a unui nou popor englez în America.

Planul lui s'a îndeplinit peste așteptare fără ca el să aibă nici cel mai mic folos. Spesânduși întreaga lui avere a fost silit să abzică și de drepturile primite dela regina Elisabeta a Angliei, — înfavorul companiilor de colonizare din Londra și Plymouth. Și ca soarte să fie deplină a ajuns și bietul Raleigh în temniță, unde a și murit, — în tocmăi ca și Columbus.

Colonia lui Raleigh primise numele de Virginia și era cu mult mai mare ca cele două Virginii de astăzi. Virginia era mândria reginei Elisabeta.

După moartea lui Raleigh, societățile de colonizare din Londra și Plymouth au mers mai departe cu colonizarea Americii. Cel mai mare noroc al acestor societăți a fost emigrarea puritanilor anglicani, cari cu dreptul sunt socotiți de întemeitori ai stăpânirii engleze.

Cine au fost puritanii?

Puritanii au fost niște bărbați foarte evlavioși cari se ocupau cu învățătura biblică. Dupăce biserica din Anglia s'a rupt de Roma, întemeindusă biserica reformată-anglicană, s'au păstrat și pe mai departe anumite rugăciuni și anumite forme din cultul bisericii catolice. Mulți pretindeau cu toată tăria ca să se scoată din biserica anglicană totul ceea ce samănă cu cultul bisericii, popistase. Pretindeau adecă curățirea, purificarea bisericii anglicane. De aicea le-au rămas numirea de purificatori, curățitori sau puritani.

La început erau puțini, dar cu încetul s'a înmulțit, încât au început a produce chiar tulburări în țară atrângânduși asupra lor nu numai ura guvernului ci și un lung șir de prigoniri.

Din pricina asta au fost siliți apoi să'si părăsască țara, trecând cari în Olanda, cari în Germania. Dar nică

iurea nu s'au simțit asigurați contra răsbunării Angliei. Astfeliu au ajuns să treacă mai bine în America, unde să trăiască liberi, după credința și convingerile lor.

În 16 Septemvrie 1620 a plecat spre America prima ceată de puritani, descălecând în 21 Decemvrie în partea nordică. Aceștia sunt cei dintâi coloniști din părțile nordice numiți "pelegrini" despre cari atât de des face amintire istoria Stataelor Unite.

După aceștia au început a veni tot mai numeroase cetă de puritani cari au fondat și populat primadata statul Massachusetts, apoi celealte state de nord, cunoscute sub numele de "New England."

Puritani s'au împrăștiat repede în toate părțile, ducând pretutindinea limba și obiceiurile engleze. Causa împrăstierii lor trebuie căutată însă, nu în dorința lor de a răspândi cultura engleză ci în răutatea lor sufletească. Dacă ei au fost prigoșiți pentru credința lor, apoi nici ei nu erau întru nimic mai buni s'au mai iertători față de ceice nu erau de o părere ei. De aceea coloniștii nu i-au putut suferi preamult și i-au alungat din mijlocul lor. Astfeliu s'au înmulțit și religiunile și confesiunile, căntând fiecarele ași fonda colonia sa unde să poată trăi liberi în convingerile lor religioase. Și pentru aceea, mai târziu, când populația se înmulțise binișor, s'a aflat de potrivit a se asigura în fiecare stat, libertatea religioasă.

3. Intemeierea Statelor Unite.

Anglia a prevăzut înainte că America îi poate fi în curând de mare folos și s'a îngrijit ca noile colonii să rămână sub tutoratul ei. Și asta nu se putea altcum de cât ajutând pe coloniști în toate lipsurile și lățind tot mai mult limba și cultura engleză.

Cei dintâi coloniști au trăit în o continuă luptă cu locuitorii băștinași cu Indienii, și astfeliu au trebuit ajutați

și în aceste lupte. Anglia a organizat armată statornică și s'a îngrijit de susținerea ei. Aceasta armată a alungat apoi nu numai pe Indieni ci și pe Francezi, Spanioli și Svedieni. N'au cruțat nici chiar pe blânzii și credincioșii Olandezi cari cumpărând insula Manhattan au înființat în anul 1609 New York-ul de astăzi. Numele vechiu dat de întemeietori a fost New Amsterdam.

Englezii au alungat și asuprit pe toți. Iar când n'au mai avut pe cine asupri s'au întors contra fraților lor. Au început a arunca dări pe colonii, le-au oprit clădirea de fabrici și au poruncit ca toată roada și tot materialul ce se pune în vânzare, să nu poată fi trimis decât în Anglia, unde plăteau numai cât voiau ei.

În fruntea coloniilor au pus guvernori și pârcealabi împărătești cari nu numai că nu'si băteau capul cu durerile și lipsurile coloniștilor, ci din contră: săvârșeau toate nedreptățile și jăfuiau ca la codru, — în numele regelui, care strângea toate bogățiile coloniilor americane.

Coloniștii au suferit un timp destul de îndelungat, dar la urma urmelor totuși au fost siliți să și arate nemulțămirea. În 1773 înainte de Crăciun locuitorii Bostonului sau resculat. Rescoala nu a fost tocmai primejdioasă dar s'a văzut că ea e îsbuenirea unei nemulțămiri generale. Toată răscoala a constat în aceea, că o ceată de cețățeni cu bun renume, într'o noapte, îmbrăcați în haine de Indieni, au atăcat un vapor englez sosit numai în ziua ceea, și au aruncat în apă toată marfa: 340 de lăzi de teiu (ceaiu.)

4. Lupta pentru ecsistența națională.

Cu răscoala dela Boston s'a început războiul libertății. Miliția a ocupat Boston-ul și din momentul acela s'a purtat cu poporul ea și cu locuitorii unui teritoriu subjugat.

În toamna anului 1774 s'a întrunit în Philadelphia congresul coloniilor și printr'un apel către rege și națiune, a cerut lecuirea nedreptăților și relelor și încetarea tirăniei în coloniile americane.

Regele Gheorghe al III-lea nu a ținut seamă de dorințele coloniștilor, iar guvernul Angliei a declarat în Massachussets starea de asediu, și miliția a început să sugrume cu puterea nemulțămirea.

Poporul nu s'a dat cu una cu două ci a pus și el mâna pe armă. După nenumărate lupte mărunte a urmat apoi vestita luptă de la Bunkers Hill în 17 Iunie 1775, dupăcare a urmat din nou convocarea congresului pentru organizarea armatei. În fruntea armatei americane a fost denumit de general George Washington.

La început Washington nu a putut săvârși cine știe ce minuni cu armata lui nedisciplinată și neînsemnată la număr. Dar talentul lui de militar extraordinar totuși a putut în frânge mândria Angliei și a unei armate puternice.

La începutul luptelor nimenea nu se gândea la o rupere de Anglia. Dar când s'a văzut pe față că Anglia voeste cu tot prețul se subjughe coloniile americane în 4 Iulie 1776, treisprezece state au subscris declarația de independență. (Declaration of Independence) prin care s'au declarat de State Unite și independente, gata ași vărsa și cea din urmă picătură de singe pentru pecetluirea libertății.

Ziua aceasta este cea mai însemnată zi din istoria Americii. Cu dreptul se poate numi ziua nașterii Statelor Unite, pe care poporul american o serbează cu multă pompă în fiecare an.

Statele Unite sau înființat, dar, din împreunarea, a treisprezece state mai mici. Pentru aceea a alcătuit și Franklin Benjamin steagul Statelor Unite cu 7 dungi roșii și 6 albe, fiecare dungă însemnând un stat. Cele treisprezece stele în câmp albastru din colțul steagului, închipuiau iă-

răși unirea statelor în unul singur. Numărul stelelor s'a tot în mulțit de atunci. Astăzi știm, că steagul american poartă 48 de stele, însemnând cele 48 de state, cari alcătuiesc puternica republică a Statelor Unite.

În urma declarației de independență (neatârnamare), Anglia s'a înfuriat și mai mult și a pornit contra coloniștilor cu o și mai puternică armată. Dar înzadar. Generalul Washington a bătut armata Angliei mai întâi la Trenton după aceea la Princeton, iar în 1781 au cuprins cu puterea orașul Yorktown, Va. — după care a și urmat încheierea păcii. Războiul s'a sfârșit cu învingerea Americanilor și zdrobirea armatei engleze.

5. Țara nouă.

După războiu toți bărbații mai de seamă s'au apucat cu toată puterea de organizarea țării. În Maiu 1787 s'a întrunit pentru prim dată congresul național care a dat constituția țării. Prin constituție însă nu s'a putut pune capăt deodată tuturor relelor de cari suferea singuraticile state, și congresul s'a văzut silit a lăsa și pe mai departe unele obiceiuri foarte rele, cum era bunănară negustoria cu sclavi.

Primul președinte al Statelor Unite a fost Washington, care și-a purtat oficiul cu cinste și cu laudă opt ani de zile. În 1791 s'a pus peatra fundamentală capitalei Statelor Unite, dându-i numele: Washington.

Statele Unite au luat în curând o dezvoltare repede și înfloritoare. Lângă cele 13 state au cumpărat de la Francezi ținutul Luisiana cu 15 milioane de dolari.

Anglia privea neputincioasă înaintarea Statelor Unite și când aceasta au ocupat cu puterea Florida — a izbucnit din nou vechea ură și un nou războiu.

Norocul a fost pe partea Angliei de data asta, dar de frica Rusiei nu a eutezat a se război preamult și în ziua de

Crăciun 1814 au legat pace. De atunci nu a mai fost războiu între Anglia și Statele Unite. A trebuit să recunoască și Anglia că Statele Unite cu libertatea și tăria lor nu pot fi stăpânite de a putere europeană, și cine știe dacă nu Statele Unite vor fi acelea, cari în curând își vor spune cuvântul în toate afacerile țărilor mai bătrâne din Europa — Puterea Statelor Unite n'a fost ci are să fie și o să se simtă de acum înainte.

6. Războiul civil.

După ce s'a încheiat și cel din urmă războiu cu Anglia, au început micile neînțelegeri între singuraticile state, și așa pe nesimțite s'au format două partide.

Cei din părțile nordice țineau de păcat și de rușine faptul, că cei dela sud și în veacul 19-lea se mai ocupă cu negotul de robi, și au pretins să se șteargă peste tot această sălbăticie.

Robii erau negrii aduși din Africa, cari prinși la ham îi foloseau în tocmai ca pe animalele. Astfel lucrul câmpului era puțin costășitor și boierilor dela sud puțin le păsa de rușine sau de păcat. Ei aveau numai o singură dorință: să se îmbogățească cât mai curând și cât mai ușor.

— Negrii erau socotiți ca și animalele. Ei puteau fi mosteniți din neam în neam, puteau fi vânduți și puteau fi omoriți fără vre-o răspundere.

Când trebile au ajuns la tăiș, când cei dela sud s'au arătat tot mai nepăsători și tot mai tirani față de sclavi, cei dela nord au declarat pentru totdeauna stergerea sclăviei.

Câteva state dela sud, au răpășit atunci din Uniunea Statelor, voind a forma o altă Uniune, o altă republică.

Ruperea aceasta au socotit-o cei dela nord de o trădare de patrie și îndată ce au văzut că cei dela sud nu dau semne de îndreptare, s'au pornit cu armată contra lor. Rupe-

rea s'a întâmplat în 1861 când a ajuns președinte Abraam Lincoln: cel mai mare dușman al sclavismului și unul dintre cei mai de frunte dintre președinții Statelor Unite, al cărui nume va rămânea pe vecie nemuritor.

În războiul acesta l-a început au eșit biruitori cei dela sud, și spre a rupe orice legătură cu vechile state, după învingerea dela Bull-Run s'au numit "Confederated States."

Statele Unite au organizat în grabă o armată de peste un milion, iar cei dela sud au pus față de aceștia o armată de 750 de mii de ostași.

În războiul acesta cumplit au luat parte 2 milioane 772 de mii de oameni și a durat patru ani de zile. Numărul morților a trecut de un milion, perderile materiale a trecut de miliarde, ba sa făcut și o datorie de 3000 de milioane de dolari.

Învingător a eșit din Războiul Ulysses Grant generalul Statelor Unite. E. Lee comandantul statelor dela sud s'a predat cu armata sa de 175 de mii de soldați, cari au fost lăsați pe picior liber.

Astfel în întregitatea Statelor Unite a fost garantată din nou și sclăvia s'a sters pentru todeauna, deși poate cu preamultă jertfă și preamultă vărsare de sînge.

Dar Lincoln nu s'a putut bucura mult de roadele păcii și s'a stîns din viață tocmai atunci, când putea fi de mai mare folos patriei sale. A fost înpușcat de un teatralist cu numele Booth. Pentru ce? nu se stie nici astăzi!

Lincoln este un sfînt în fața Americanilor și nu este easă, din care fotografia lui să lipsască.

7. Renașterea națională.

Perderile războiului civil s'au reparat în curînd și poporul american ca renăscut din nou, a pornit cu un nou avînt spre o dezvoltare și mai mare. care, nu numai că

nu s'a oprit, ci crește mereu și astăzi. Desvoltarea aceasta mare și repede a Statelor Unite, este a se mulțămii însă și emigrării europene. Cele mai puternice brațe de muncă și cei mai buni meseriași, aicea își câștigă pâinea de un timp încoace. Dacă porțile Americii nu ar fi, fost deschise înaintea Europeanilor, nu mai cu greu s'ar fi putut șterge urmele războiului civil, ori poate nici odată.

De atunci au mai purtat Statele Unite un singur războiu, cu Spaniolii, în 1898, — cel mai scurt dintre toate războaiele de cari pomeneste istoria. Durata lui a fost abia de câteva luni căci îndată după declararea războiului a urmat vestita luptă dela Manila în care flota Spaniei (puterea de pe apă) a fost nimicită co totul. Prin pacea ce s'a încheiat în același an Statele Unite au ajuns stăpâne pe insulele Philippine iar Spania a primit drept despăgubire pentru pierderea lor o sumă de 20 milioane de dolari. Cu acest războiu s'a sfârșit cea din urmă încercare a Spaniolilor de ași păstra anumite drepturi din vechime pe un pământ care nu putea fi decât al Statelor Unite.

Această mărită republică, aceste State Unite, binecuvântate de Dumnezeu cu o mare bogăție și așezate de bărbați luminați pe o temelie democratică, după războiul cu Spaniolii, au început a strânge la sinul lor tot mai mulți și mai mulți fii ai nației noastre, dintre cari mulți și-au făcut aicea așezământ pe vecie, și mai mulți își vor face de acum înainte, dacă nu se va afla cineva să schimbe mersul trebilor din țara noastră, în care nu mai pot trăi decât domniile sus puse, cari trag plățile cele mari din vistieria țării, unde se strânge toată agonisala bietului țaran român căruia:

Nici îi merge nici se îndeamnă

Nici îi este toamna, toamnă

Nici i-e vara vară lui

Și-i strein în țara lui.

8. Pregătirile pentru războiul civil.

În anul 1860, steagul Statelor Unite purta în câmpul său albastru treizeci și trei de stele, cari însemnau treizeci și trei de state.

Începându-se mișcarea pentru ștergerea sclăviei și liberarea negrilor din statele de sud, cele mai multe state în cari trăiau cel mai mare număr de robi-negri au început a amenința, că se desfac de Statele Unite și formează o nouă Uniune de state, cari vor susține și pe mai departe starea de sclăvie a negrilor. Și când au văzut că cei de la Nord, nu vor odată cu capul să mai sufere o asemenea stare de ticăloșie, s'au și rupt și au format o altă Uniune de state sub numele de "Statele Confederate ale Americii de Nord." Astfel America s'a împărțit în două: "Statele Unite" și "Statele Confederate". Statele cari s'au rupt de Statele Unite sunt următoarele:

În 20 Decembre 1860, s'a deslipit, S. Carolina.

În 9 Ianuarie 1861, s'a deslipit, Mississippi.

În 9 Ianuarie 1861, s't deslipit, Florida.

În 11 Ianuarie 1861, s'a deslipit, Alabama.

În 19 Ianuarie 1861, s'a deslipit, Georgia.

În 26 Ianuarie 1861, s'a deslipit, Louisiana.

În 1 Februarie 1861, s'a deslipit, Texas.

În 17 Februarie 1861, s'a deslipit, Virginia.

În 6 Maiu 1861, s'a deslipit, Arkansas.

În 7 Maiu 1861, s't deslipit, Tennessee.

În 20 Maiu 1861, s'a deslipit, North Carolina.

După ruperea celor dintâi state din Uniune pregătirile de războiu se încep cu toată puterea și cu cea mai mare grabă. Reprezentanții Statelor deslipite de Uniune, în ziua de 4 Febr. 1861, se într'unesc în o mare adunare în Montgomery, Alabama. În 8 Februarie întocmesc și votează constituția (legea fundamentală a țării) "Statelor confederate," — în 9 Februarie aleg de președinte pe Jefferson Davis, care se și inaugurează cu nouă zile mai

târziu. Organizarea guvernului și senatului merge repede și fără pedeci. Urmează apoi votarea proiectelor pentru organizarea Statelor, iar în 20 și 26 Febr. se votează proiectele pentru organizarea armatei. La 6 martie se votează organizarea unei armate de o sută de mii pentru serviciu militar de douăsprezece luni iar în 15 Martie, clădirea a zece vapoară de războiu. În 11 Aprilie chiamă sub drapel treizeci și două de mii de soldați iar în 23 Aprilie se numește de comandant suprem al armatei generalul Robert E. Lee. În 6 maiu, senatul Statelor Confederate votează actul prin care se recunoaște starea de războiu cu Statele Unite. dupăce, prima ciocnire se întâmplase în Baltimore Md. încă în 19 Aprilie.

În fruntea Statelor Confederate și în fruntea armatei lor stau cei mai încercați și mai vestiți bărbați politici și oficeri, cari în curând organizează nu numai o armată din cele mai tari ci pun mâna pe marile magazine de muniții ale Statelor Unite, cuprind cele mai vestite forturi (cetăți de apărare) și cele mai de căpetenie puncte de apărare.

Dar nici Statele Unite nu se lasă mai în urmă. Dumnezeu rânduește pentru cele mai grele zile pe președintele Abraham Lincoln, om cu vederi largi, omul poporului și al dreptății. El se alege de președinte în 6 Novembre 1860, se declară de ales în 13 Februarie 1861, în 23 Febr. sosește în Washington și în 4 Martie se inaugurează. La două zile după inaugurarea Lincoln, congresul Statelor Confederate, votează organizarea unei armate de o sută de mii pentru un serviciu de un an. Președintele Lincoln pâșeste în fața congresului din Washington și cere organizarea grabnică a unei armate de șaptezeci și cinci de mii pentru un serviciu de trei luni de zile. El era de credință că în trei luni se va potoli totul. Dar s'a înșelat. Statele Federale se organizează grabnic și încep să amenințe tot mai mult Statele Unite. Lincoln simte primejdia ce se apropie tot mai mult și în 19 Aprilie pâșeste din nou în fața se-

natului, cere o armată de o sută de mii voluntari și recruți pentru un serviciu de trei ani, mai târziu cere sporirea armatei cu o jumătate de milion de soldați mai mult, și încă odată iarăși cu o jumătate de milion.

Federaliștii, în fața pregătirilor Statelor Unite rămân reci și în deplină încredere că biruința va fi a lor. La 1 Iunie guvernul federalist se mută din Montgomery, Alabama, la Richmond, Virginia în apropierea Washingtonului și o armată puternică se pregătește pentru cuprinderea capitalei Statelor Unite.

Lincoln se sfătuește în grabă cu sfetnicii și generali săi și i-a toate măsurile de lipsă pentru apărarea capitalei. Denumeste de comandant al armatei din Virginia și apărarea capitalei pe generalul McDowell, și dă ordin pentru concentrarea armatei din Statul New York și Ohio și Virginia, în fața capitalei.

9. Căpitanul Nicolae Dunca.

Prima luptă de la Bull-Run.

“Spre Richmond” — era comanda generalului McDowell, și aceasta era părerea tuturorora. Virginia trebuia curățită de dușmani, Washingtonul asigurat și ferit de orice atac, capitala revoluționiștilor distrusă și apoi avea să urmeze luptele pe frontul Mississippi, Alabama și Georgia.

Armata federalistă așteaptă. O armată număroasă, bine înzestrată cu toate cele de lipsă, ocupând și cele mai însemnate puncte strategice la râul Bull-Run în Virginia. Armata Statelor Unite trece râul Potomac. În 18 Iulie se concentrează la Centreville și de aici înaintează spre Bull-Run. Cele dintâi divizii, trec podul de piatră și încep atacul, iar federaliștii sunt cu mult mai tari, și armata Statelor unite după primele ciocniri e silită să se retragă,

în nădejde că vor înainta din nou cu intrarea altor divizii în focul luptei.

Rezervele erau la Centreville, cam 20 de Chilometri de râul Bull-Run. Acestor rezerve aparținea și regimentul 8 de voluntari din New York, iar în acest regiment aveam și noi un viteaz român, pe căpitanul Nicolae Dunca, fiu al Iașilor din sufletul Moldovei, care în 1849 a luat parte în revoluția din Italia, iar de acolo trecând în America s'a înrolat ca voluntar în armata Statelor Unite între cei dintâi, avansind curând la rang de căpitan.

După primele lovituri, armata generaluli McDovel devine neputincioasă. Soldații î-și pierd curajul și bat mereu în retragere, părăsindu-și pozițiile, chiar contra poruncilor comandanților. Dujmanul înaintează repede și cu toată forța începe a urmări pe cei ce se retrag în disordine. Generalul McDovel, pentru a mântui măcar o parte a armatei dă comandă de retragere generală, iar rezervele de la Centreville, regimentul 8 al căpitanului Dunca, tocmai în momentul retragerii, e comandat să înceapă lupta la podul de peste râu, ca să împedecă înaintarea și trecerea dușmanului. Regimentul 8 e atăcat în trei rânduri de cavaleria dușmană, dar nu se dă. Voluntarii din New York în frunte cu căpitanul Dunca nu știu ce înseamnă frică de dușman și moarte. Ei rămân neclintiți la locul lor până în dimineața următoare, când li se dă ordin de retragere, ca să nu fie nimiciți cu totul sau prinși. — aducând cu sine tot ce a lăsat armata zdrobită, între altele și două steaguri. Căpitanul Dunca s'a distins în aceasta luptă ca cel mai viteaz dintre toți tovarășii săi, câștigând nu numai iubirea soldaților regimentului său ci și stima comandanților.

Perderea armatei a fost 460 de morți, 1124 răniți și 1312 prizoneri. Perderea dușmanului a fost morți, răniți și prizoneri 1982.

Lupta de la Bull-Run sau Centreville a fost prima luptă în acest războiu. Perderea ei a pricinuit o adevă-

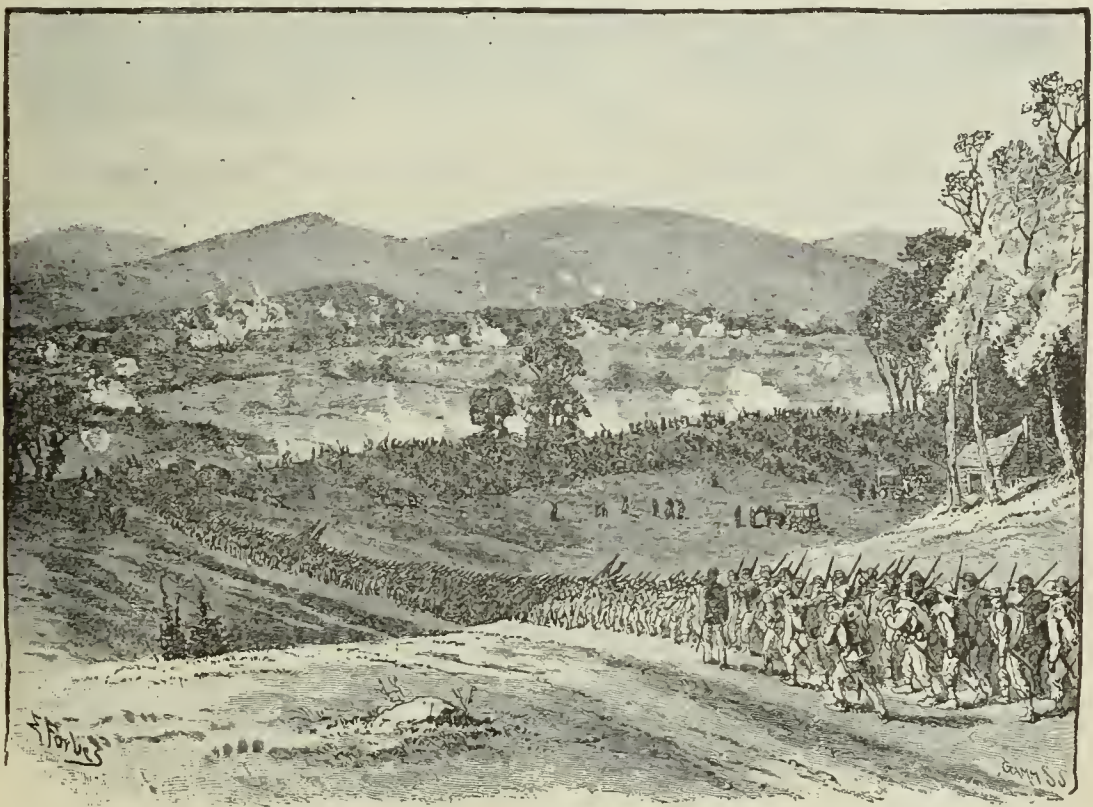

Lupta de la Bull Run.

rată groază nu numai în Washington ci pretutîndinea în Statele Unite. Președintele Lincoln însuși î-și perduse curajul văzând în ce disordine și în ce stare jalnică se retrage în capitală armata țării sale în care î-și pusese toată nădejdea.

Ziua de 21 Iulie, ziua înfrîngerii de la Bull-Run a rămas în istoria Americii ca cea mai tristă zi în tot trecutul ei plin de lupte glorioase.

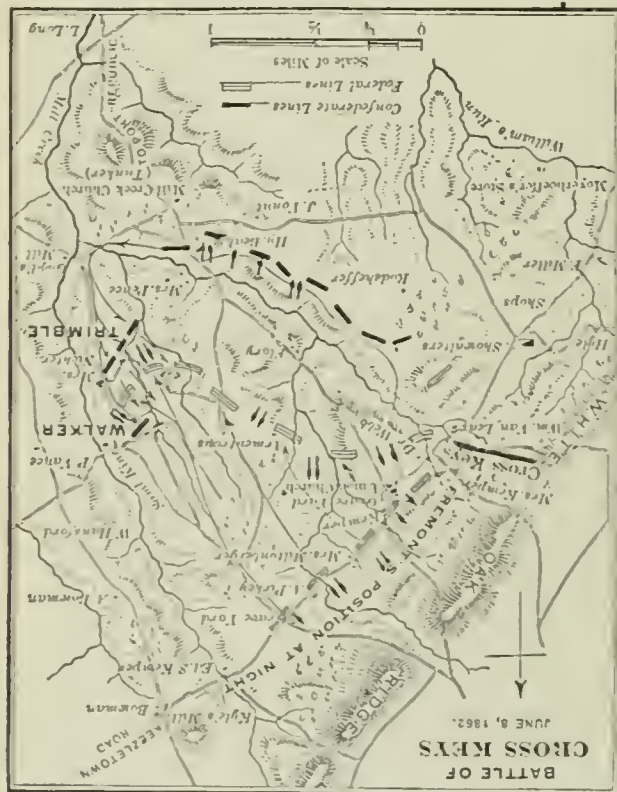
După retragerea de la Bull-Run, temerea generală era, că armata confederată, va înainta spre Washington în curând și'l va cuprinde: O nouă armată s'a organizat însă în curând, cu mult mai puternică și mai număroasă, care, sub comanda generalului John C. Fremont a putut să țină pe dușman departe de Washington. Regimentele de voluntari cari luaseră parte în lupta de la Bull-Run deasemenea au fost reorganizate și puse din nou în linia de luptă.

Lupta de la Cross-Keys.

Căpitanul Dunca i-a parte însemnată și la reorganizarea armatei și în toate luptele se urmează. Pentru vitejia și vrednicia sa se denumește de adjutant al generalului

Fremont, dar moare lovit de un glonț de pușcă, în vestita luptă de la Cross-Keys, Va., la 8 Iunie 1862. Regimentul 8 din New York se distinge din nou și în această luptă, despre care, Generalul Fremont raportează următoarele: "Perderile noastre au fost mari. Regimentul al 8-lea New York, singur a pierdut 46 de morți și 134 de răni. Unul dintre adjutanții mei, Căpitanul Nicolae Dunca,

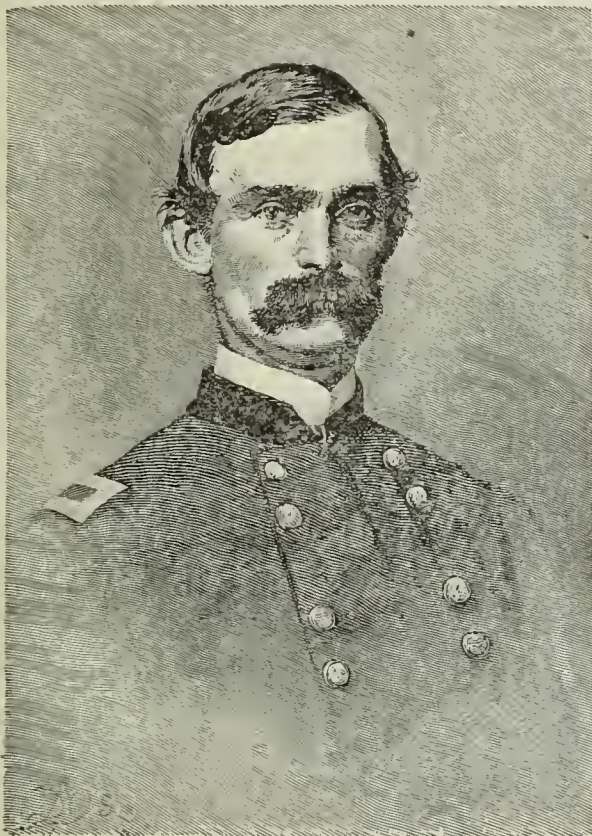
Lupta de la Cross-Keys.

un capabil și brav oficer a fost omorât de un glonț de pușcă, pe când înpărtea un ordin în această parte a câmpului de luptă." Acest erou, amintit și în alte rapoarte ale Gen. Fremont ca "oficer bun, brav și capabil" își doarme astăzi somnul de veci în curtea Bisericii Unirii (Union Church) aproape de locul unde căzuse lovit de glonț.

10. Majorul Gheorghe Pomuțiu.

Căpitanul Nicolae Dunca nu este singurul român care participă în războiul civil din America. A dat și Transilvania un fiu al său, să lupte pentru sfânta cauză a libertății.

Acesta este Majorul Gheorghe Pomuțiu, de origine din Săcele de lângă Brașov. În registrele ormatei din

Major Gheorghe Pomuțiu.

Statul Iova, Pomuțiu e înregistrat ca român, născut la anul 1826, mort în 1882.

Despre Pomuțiu se povestesc multe. Între Românii din jurul Brașovului circulă o legendă despre “milionarul” Pomuțiu, care la moartea sa ar fi lăsat rudeniilor sale o moștenire de mai multe milioane de dolari.

Nu știm ce este și ce nu este adevărat din spusele legandei. Ceace să știe este, **că** Pomuțiu a fost om cu

multă cunoștință de carte, om umblat în lume și om cu bani încă înainte de a veni în America. Posibil că să fie, același Pomuțiu despre care cronicarii unguri fac pomenire în scrisesele lor din timpul revoluției maghiare din 1848. Un Pomuțiu luptă ca căpitan sub comanda lui Garibaldi în Italia. Posibil să fie unul și același.

Sosit în America (nu se știe când și între ce împrejurări) cumpără o farmă de mai multe sute de jugăre și se ocupă cu economia în statul Iova.

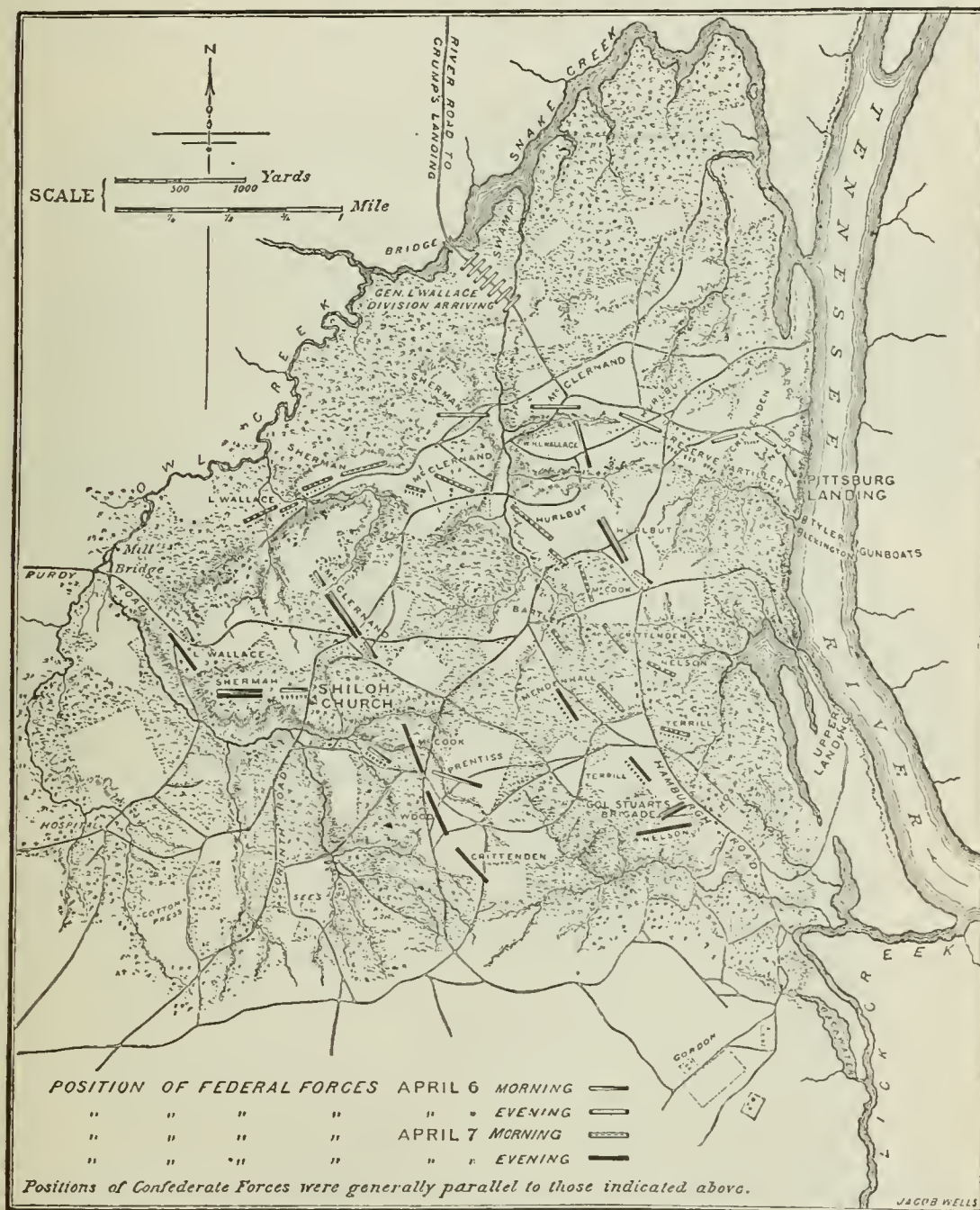
Începându-se războiul civil, intră ca voluntar în regimentul 15 Iova, — de infanterie (23 Dec. 1861) și avansează în scurtă vreme la rang de căpitan. La sfârșitul lunii Martie 1862, Pomuțiu ca adjutant al colonelului H. T.

Reid comandă regimentul 15, la Brenton, unde așteaptă ordinul de a intra în luptă. După două zile primește ordinul de la generalul Grant, comandantul armatei din Mississippi și Tennessee, se îmbarcă pe corăbii și coborând pe râul Tenessee debarcă la Pittsburg Landing, pentru a lua parte în marea luptă din 6-7 Aprilie, pe care istoria a eternizat-o sub numele de "lupta de la Shiloh". Regimentul lui Pomuțiu luptă întâi la aripa dreaptă, unde nu numai ține pept dușmanului ci săvârșește adevărate fapte eroice. Generalul McClelland, la aripa stângă comandă o divizie de ostași încercați în lupte dar de data asta prea slabi de a respinge atacul dușmanului, și desperate, încep a se retrage. Căpitanul Pomuțiu e ordonat să treacă cu regimentul său la aripa stângă în ajutorul generalului McClarnand. Pomuțiu și voinicii săi se avântă ca niște lei. Fără ajutorul artileriei, regimentul lui Pomuțiu, prin adevărată ploaie de gloanțe merge mereu înainte, tot înainte, alungă pe dușman până la biserica de pe deal și de acolo până la șipotul Shiloh. În ajutorul armatei dușmane sosesc trupe proaspete. Lupta se întetește tot mai mult dar Pomuțiu și voinicii săi rămân neclintiți la locul lor, pe când celelalte trupe din apropierea lui se retrăgeau. Colonelul Reid lupta abături de Pomuțiu, rănit la grumazi. Pomuțiu era să cadă prins dacă generalul McClelland, nu i da ordin de retragere grabnică.

Lupta s'a început în zorile dimineții. Pe la amiazi regimentul era zdrobit cu totul, pierzind 2 oficeri și 19 soldați, morți; — 2 oficeri și 149 soldați răniți iar 2 oficeri și 6 soldați au căzut prizoneri. Căpitanul Pomuțiu încă a fost rănit grav încă la începutul luptei, dar a luptat până s'a dat ordinul de retragere.

Lupta de la Shiloh a fost una dintre cele mai mari lupte ale războiului civil. 84,335 de soldați au luat parte în aceasta singeroasă luptă. Armata Statelor Unite 44,000 Armata Statelor Confederate 40,335. Perderea ar-

matei confederate 1728 morți, 8012 răniți, 959 prinși, laolaltă 10,699. Pierderea armatei Statelor Unite 1754 morți, 8048 răniți, 2885 prizoneri, laolaltă 13,047.

Lupta de la Shiloh.

Căpitanul Gheorghe Pomuțiu a fost unul dintre adevărații eroi ai acestei singeroase lupte. Colonelul Reid în raportul său către generalul McClearnand, serie urmă-

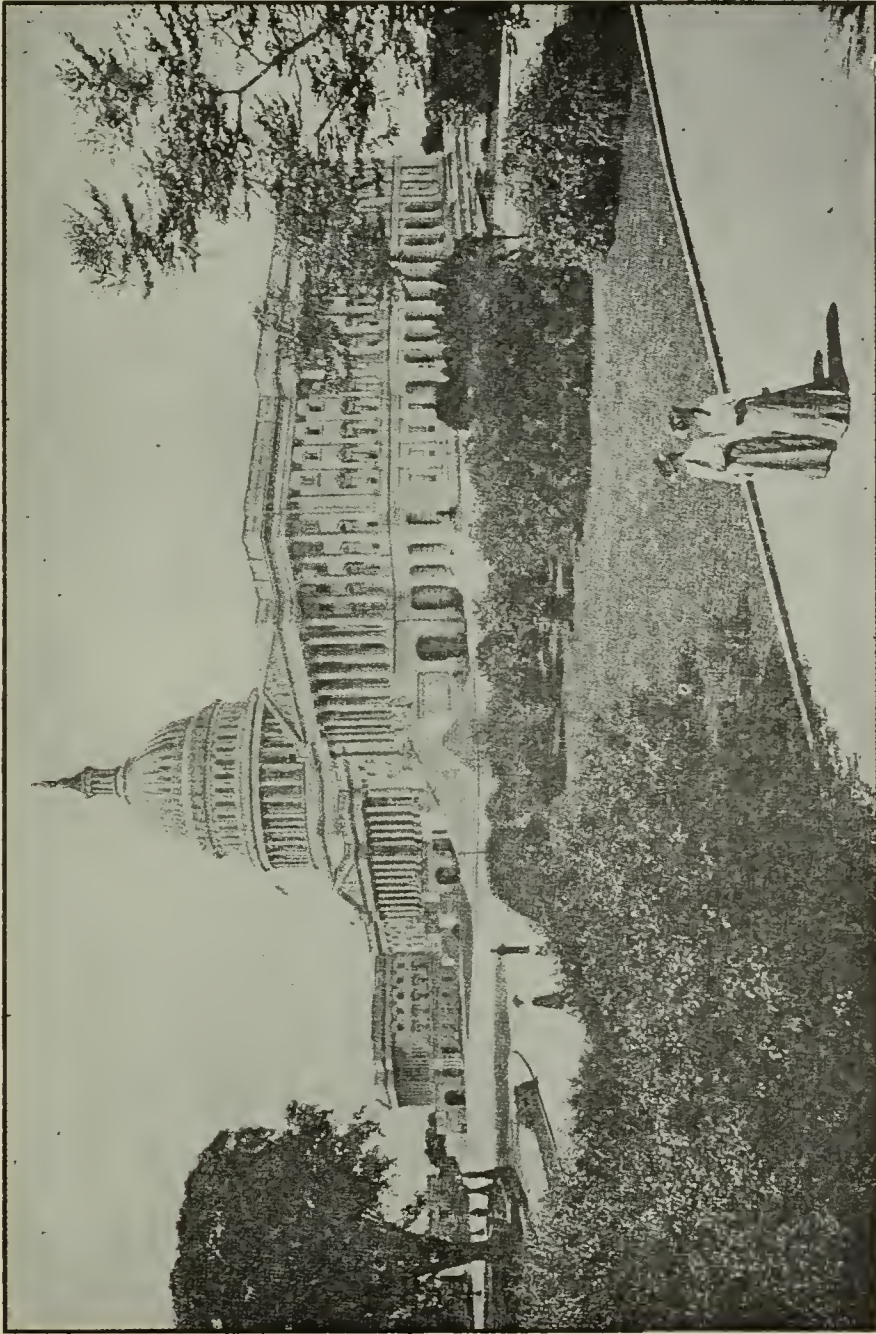
toarele: “Fiind-că toți au luptat vitejește, mi se pare neplăcut a intra în amănunte, dar cred totuși că nu fac o nedreptate scoțind la iveală pe aceia, a căror valoare în cursul luptei, mi-au venit la cunoștință... Adjutantul Gheorghe Pomuțiu s’a distins în decursul luptei prin nepăsarea și curajul său. El încă a fost rănit.”

Lupta de la Shiloh.

După lupta de la Shiloh, armata dușmană se retrage spre Corinth, Miss. facând cele mai mari pregătiri pentru o nouă luptă. Pomuțiu î-și reorganizează regimentul zdrobit și ia parte la lupta de la Corinth în 3 și 4 Octombrie (1862) unde se distinge din nou, ca soldat și ca oficer de mare valoare. În lupta aceasta regimentul său pierde din 350 de luptători 3 oficeri și 8 soldați morți, și 65 răniți. Armata dușmană e zdrobită aproape cu desăvârșire, pornită la fugă și urmărită până la o depărtare de 60 de mile, lăsând în urma ei, 1423 de morți, 5000 de răniți, 2268 de prizoneri, două tunuri, mai multe steaguri, 3300 de puști și magazine întregi de muniții și hrană.

Colonelul William W. Beknap în reportul său despre lupta de la Corint, către comandamentul armatei, între altele, amintește și despre vrednicia lui Pomuțiu, zicând: “Oficerii a căror purtare vitejească mai ales mi-au atras atențiunea, au fost majorul Cunningham și adjutantul Pomuțiu.”

Capitoliul Statelor Unite, Washington, D. C.

În 1 Maiu 1863 Pomuțiu ia parte în lupta Port Gibson. în 14 Maiu în lupta de la Jackson Miss. iar în 18 Maiu, în rang de major, comandă brigada a treia din armata de Tennessee în lupta de la Wicksburg, una dintre cele mai tari cetăți ale dușmanului. Patruzeci și șapte de zile bat tunurile necurmat. Locuitorii î-și sapă locuințe sub pământ să scape de moarte. Să hrănesc cu rădăcini și iarbă, lăsând soldaților ce era mai bun. Ajutor nu vine din nici o parte și foarnetea începe a secera tot mai multe vieți. Ne mai putând lupta, apărătorul ceteții colonelul Lockett capitulează în ziua de 4 Iulie. Pomuțiu se distinge și în această luptă mai mult decât în cele din trecut. Numele lui devine tot mai cunoscut și mai iubit între tovarășii și superiorii săi și tot mai temut în tabăra dușmană.

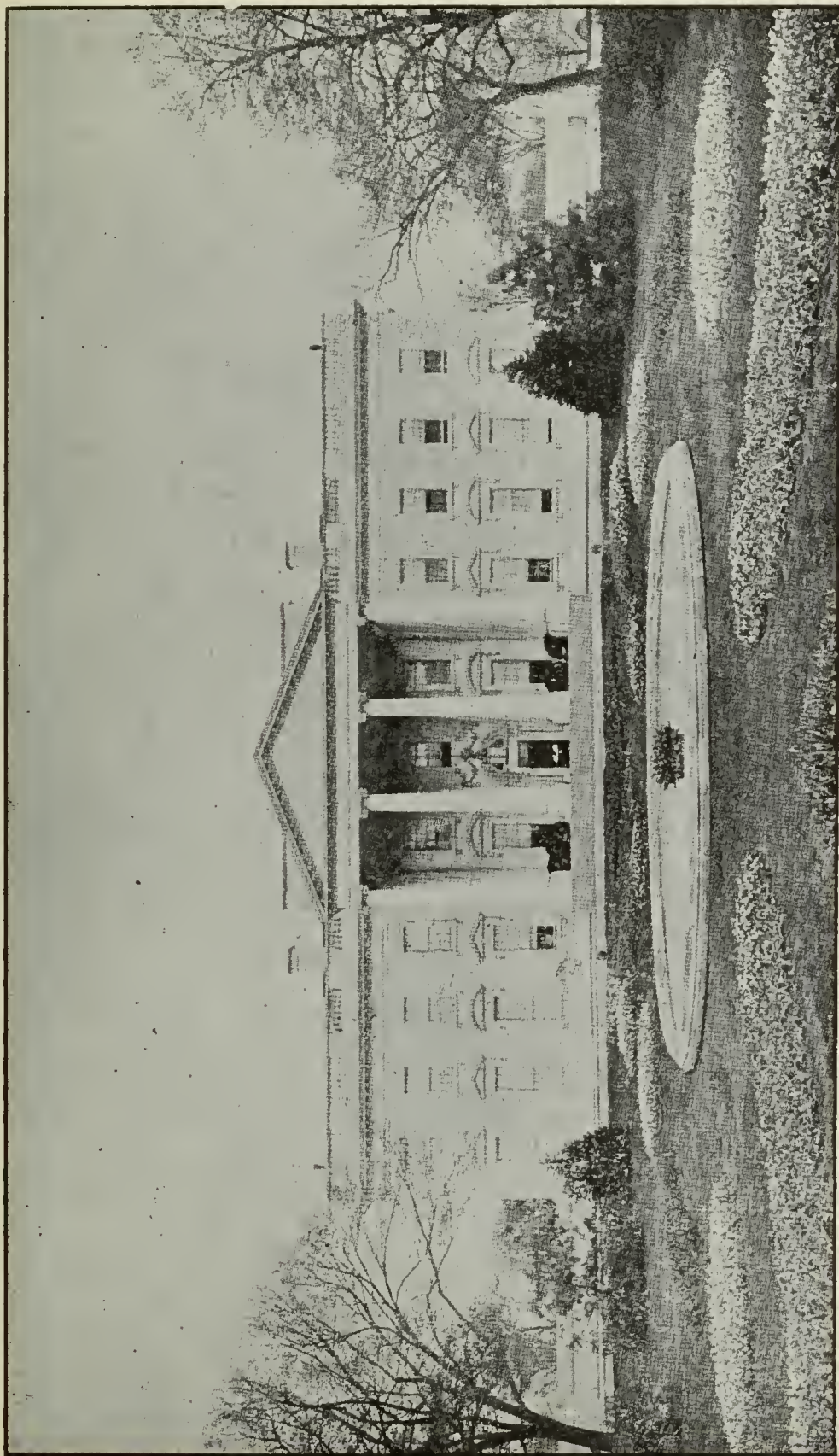
În cursul anului 1864, majorul Pomuțiu comandă o brigadă în corpul a 17 lea de armată în Alabama, până când, în 24 maiu se denumește de “provost-marshal” și se însărcinează cu provizionarea și alimentarea armatei din Alabama, care, de acum începând, trece din biruință în biruință. Dușmanul slăbește din ce în ce tot mai mult. Statele Unite sunt sigure că biruința finală este a lor, că sfânta cauză, — pentru care s’a vărsat atâta singe, s’au distrus atâtea orașe, s’au prădat atâtea ținuturi, — e salvată și întregitatea țării asigurată.

Urmează încă lupte după lupte pămăce dușmanul slăbește cu totul și până când încep a se preda armate întregi.

În ziua de 26 maiu 1865 războiul se sfârșește.

Comandantul suprem al întregii armate confederate, generalul Robert E. Lee, capitulează și se predă cu întreaga sa armată ce i-a mai rămas 175 de mii de soldați.

Numele lui Pomuțiu îl aflăm amintit pentru ultima dată, în rapoartele oficiale ale armatei, în circularul adjutant generalului Max. Woodhull, din 5 Iulie 1865, — ca locotenent Colonel.

CASA ALBĂ: Reședința preș. St. U. Washington, D. C.

După sfârșitul războiului, eroul nostru, — adevărat erou — se retrage din nou la farmă, trăind retras de lume, până la moartea sa. Acei cari trăesc încă și au cunoscut bine pe “Majorul Pomuțiu” spun că în vremea din urmă era un om închis, vorbea puțin despre patria sa mamă, și ofta adânc, ori de câte ori îi reamintea cineva de ea. Ii plăcea însă să povestească despre luptele în cari a luat parte și se simțea întinerit când istorisea despre lupta de la Shiloh, în care fusese și el rănit.

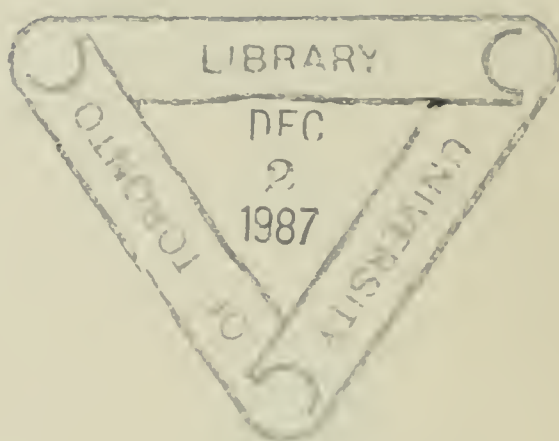
Au trecut 36 de ani de la moartea Majorului Gheorghe Pomuțiu. A murit strein în țară streină, pentru care a luptat patru ani de zile ca un viteaz între viteji, dar nu știu dacă cineva a vărsat o lacrimă la căpătâiul lui și nu știu dacă în acest restimp s’a aflat cineva să-i pună o floare pe mormânt.

Eu mi-am ținut de datorință creștinească, prin o muncă grea și îndelungată să desgrop faptele vitejești ale lui și să-l pun în rândul eroilor, pe cari, neamul nostru îi adorează și stimează.

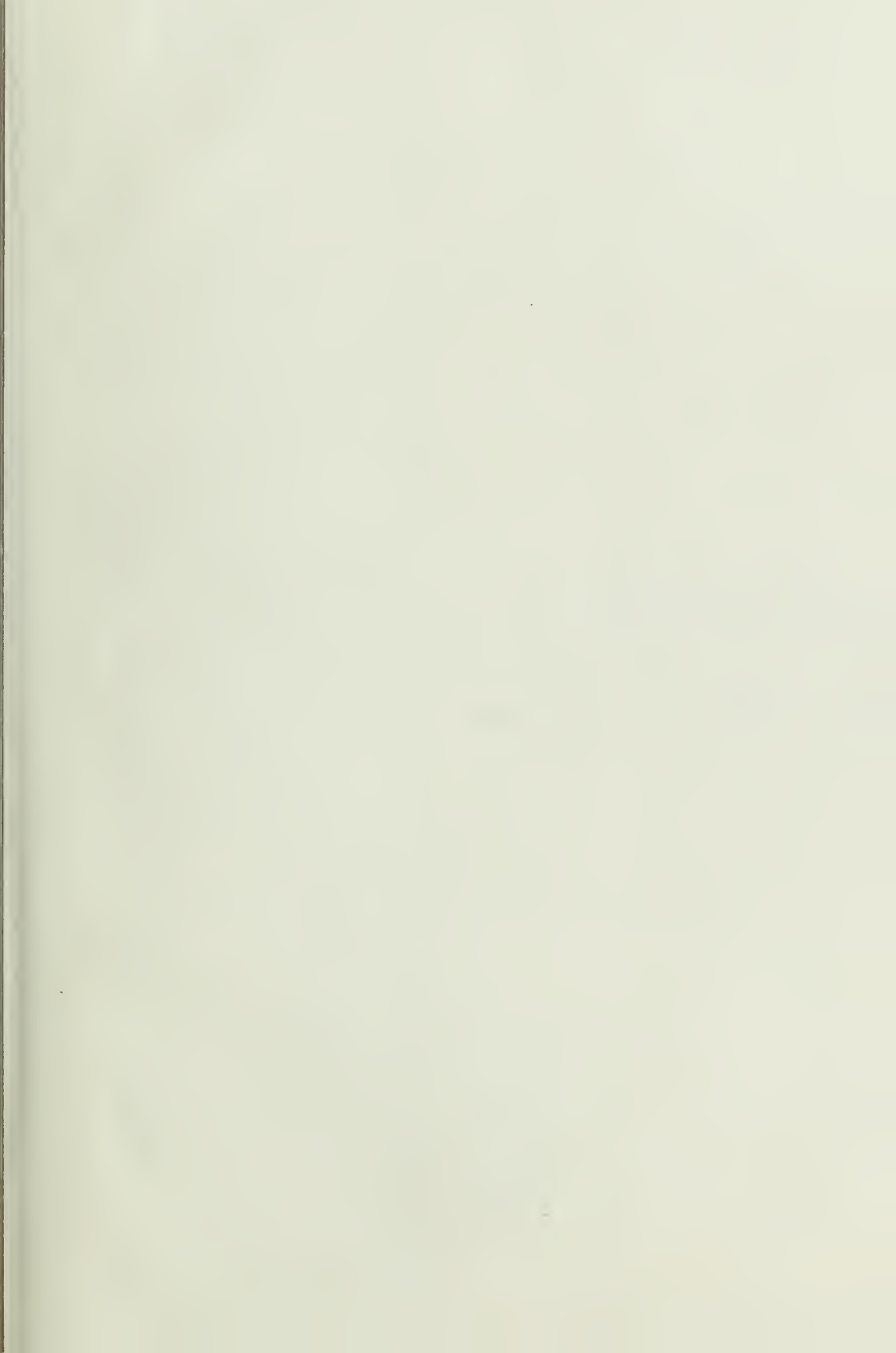
Preotul IOAN PODEA,
adm. protopopesc.

Asociatia Culturala Romana
BIBLIOTECA
CAMPULUI ROMANESCU

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POC

UNIVERSITY OF TORONTO LIBR

E
467
P64
1918
C.1
ROBA

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 22 01 12 019 6